

PRZEMÓWIENIE JANA PAWŁA II DO UCZESTNIKÓW ZEBRANIA OGÓLNEGO PAPIESKIEJ KOMISJI ARCHEOLOGII SAKRALNEJ*

Najmilsi bracia i siostry!

1. Pragnę powitać serdecznie wszystkich uczestników zebrania ogólnego Papieskiej Komisji Archeologii Sakralnej. Odwiedzacie mnie dzisiaj po dwóch dniach intensywnych obrad, podczas których dokonaliście podsumowania waszej działalności podczas Wielkiego Jubileuszu Roku Świętego Dwutysięcznego. Pozdrawiam serdecznie waszego Przewodniczącego Wielebnego Francesco Marchisano oraz dziękuję mu za miłe słowa, jakimi zwrócił się do mnie w waszym imieniu. Jestem mu też wdzięczny za przedstawienie problematyki waszego spotkania na temat: *Katakumby chrześcijańskie we Włoszech a Rok Święty: bilans pielgrzymowania*.

Ogromny był wasz wkład w sukces tego Roku Jubileuszowego, który tak wielkim echem odbił się w całym świecie. Dziękuję wam za tę służbę, dziękuję za pasję i kompetencję, z jakimi prowadzicie wasze działania mające sprawić, by katakumby chrześcijańskie Rzymu i Włoch stały się miejscami nowej ewangelizacji, modlitwy i przeżycia kulturalnego dla pielgrzymów z całego świata.

2. Wierni celom i założeniom waszej Komisji, z okazji Roku Jubileuszowego postawiliście sobie za zadanie ułatwienie wiernym pielgrzymowania do katakumb i sprawiliście, że te z nich, które otwarte są dla zwiedzających stały się dla nich bardziej przystępne.

Aby zrealizować oba te zadania, stworzono dodatkowe trasy w katakumbach rzymskich świętego Kaliksta, świętego Sebastiana, Domitylli, Pryscylli i świętej Agnieszki, a ponadto przeprowadzono prace mające na celu oświetlenie i restaurację katakumb rzymskich oraz innych, położonych na terenie Włoch. Faktem o wyjątkowym znaczeniu było, dokonane już pod koniec Roku Jubileuszowego, odtworzenie w jego pierwotnej formie przykrycia pięknej

---

* Ojciec Święty Jan Paweł II przyjął na audiencji prywatnej 9 czerwca 2001 r. w Sali Konsystorza uczestników zebrania ogólnego Papieskiej Komisji Archeologii Sakralnej. Tekst jego przemówienia w języku włoskim, opublikowany w AAS 93 (2001) 679-681 lub OsRom 142 (2001) nr 132 (10 VI), s. 6, przełożyła Dominika Wronikowska.

bazyliki świętych Nereusza i Achillesa w katakumbach Domitylli, dzięki czemu można przeżyć tam atmosferę duchową, jaka panowała w pierwszych wiekach chrześcijaństwa.

Tego rodzaju działania wzbogacają dodatkowo to monumentalne dziedzictwo, jakie reprezentuje najbardziej konkretne i dotykalne świadectwo realiów katakumb, w których pierwsi chrześcijanie stworzyli nowy typ pochówków, grzebiąc wiernych, dla podkreślenia równości i wspólnoty, w grobach podobnych do siebie, skromnych i wręcz ubogich.

3. Zwiedzając katakumby pielgrzym może rzeczywiście powrócić myślami do czasów pierwszych chrześcijan, którzy zorganizowali swojego rodzaju „wspólną kasę” dla zapewnienia wszystkim członkom wspólnoty, nie wykluczając wdów, sierot i ubogich, godnego pochówku. Podwalinami zaś tego rodzaju wyboru były takie wartości, jak solidarność i, jeszcze ważniejsze, miłosierdzie. Sama struktura katakumb uwidacznia głębokie zakorzenienie tych wartości w życiu pierwszych braci w wierze. Jak świadczy sama nazwa *coemeteria*, były one rozumiane jako wielkie *dormitoria*, gdzie wszyscy członkowie wspólnoty, niezależnie od ich znaczenia w hierarchii społecznej czy od ich zawodu, spoczywali w idealnym uścisku, w oczekiwaniu na ostateczne zmartwychwstanie.

W półcieniu katakumb uwagę zwiedzających przyciągają proste groby, wszystkie do siebie podobne, zamknięte płytami z marmuru lub innego kamienia, na których widnieją jedynie imiona zmarłych. Częstokroć brak nawet tego prostego elementu identyfikacyjnego, jakby w pragnieniu podkreślenia, poprzez tę anonimowość, równości *hospites*. Innym razem podkreślona jest ona poprzez symbole: kotwica, która odpowiada pewności wiary; ryby symbolizujące Chrystusa Zbawiciela; gołąb odnoszący się do prostoty i czystości duszy. Są to uniwersalne znaki wiary.

4. Obok grobów zwykłych wiernych w katakumbach znajdowały się również groby męczenników, ofiar prześladowań Decjusza, Waleriana i Dioklecjana, czczonych w sposób szczególnie już przez pierwszych chrześcijan. Na ich to grobach, podobnie jak na tych należących do pierwszych papieży czy świętych, pielgrzymi pochodzący z najdalszych regionów świata śródziemnomorskiego i z północy Europy, wryli swoje imiona. Te inskrypcje, mające niezwykłą wagę dla badaczy ówczesnych kultów, świadczą o nieprzerwanej czci, okazywanej od starożytności aż do czasów nam współczesnych.

Najdrożsi bracia i siostry! Bogate dziedzictwo wiary, sztuki i kultury obecne w katakumbach, znajduje w waszej Komisji kompetentnego strażnika, realizującego z szacunkiem pobożny cel i gorliwie dzielącego się nim z bliźnimi. Pragnę przy tej okazji wyrazić moje zadowolenie z wysiłku, jaki wkładacie w otwieranie dla zwiedzających kolejnych katakumb, takich jak świętego Wawrzyńca al Campo Verano lub, nie zważając na trudności związane z ich złożoną sytuacją, świętego Pankracego i świętych Marcelina i Piotra. Pragnąc dodać

wam otuchy w waszej cennej i szczodrej pracy, wyrażam przekonanie, że wysiłek wasz zostanie niebawem ukoronowany sukcesem. Nie tylko bowiem daje on badaczom możliwość odnalezienia śladów życia chrześcijańskiego w pierwszych wiekach, ale jest cennym wkładem w nową ewangelizację. Współczesny pielgrzym, często zdezorientowany i wątpiący, przebywając szlaki wędrówki pierwszych chrześcijan i uznając za swoje ich sposoby wyrażania pobożności, może łatwiej odnaleźć drogę prowadzącą do odkrycia własnej tożsamości religijnej. Może to przyczynić się do odnowienia entuzjazmu w podążaniu za Chrystusem, wzorem tylu męczenników pierwszych wieków.

Dziękuję wam przeto za pomoc w głoszeniu Chrystusowej nowiny w dzisiejszym świecie. Niech Pan napełni wasze serca żarem tych świętych i męczenników, którzy dzięki wam są poznawani i czczeni. Zawierając każdego z was i waszych bliskich niebiańskiej ochronie Matki Bożej, udzielam wam wszystkim błogosławieństwa apostołskiego.

JAN PAWEŁ II